

Den teksten vi nå skal lese er en liknelse som Jesus selv har fortalt. Fariseerne og de skriftlærde kom med en anklage mot Jesus. «Denne mannen tar imot syndere og spiser sammen med dem.» Luk 15,2. Så fortalte Jesus denne liknelsen som en del av sitt svar på anklagen.

I vår bibeloversettelse har den som overskrift: «Den bortkomne sønnen», men den handler like mye om den hjemmeværende sønnen, og egentlig handler den mest om han som er far til de to sønnene vi får høre om.

Prekentekest: Luk 15,11-32

Jesus sa: En mann hadde to sønner. Den yngste sa til ham: «Far, gi meg den delen av formuen som faller på meg.» Han skiftet da sin eiendom mellom dem. Ikke mange dager etter solgte den yngste sønnen alt sitt og drog til et land langt borte. Der sløste han bort alle pengene i et vilt liv. Men da han hadde satt alt over styr, kom en svær hungersnød over landet, og han begynte å lide nød. Han gikk da og tok arbeid hos en mann der i landet, og mannen sendte ham ut på markene for å gjete svin. Han ønsket bare å få mette seg med de belgene som grisene åt, for ingen gav ham noe.

Da kom han til seg selv og sa: «Alle arbeidsfolkene hjemme hos min far har mat i overflod, mens jeg går her og sulter i hjel! Jeg vil bryte opp og gå til min far og si: Far, jeg har syndet mot Himmelen og mot deg. Jeg fortjener ikke lenger å være din sønn. Men la meg få være som en av leiekarene dine.» Dermed brøt han opp og drog hjemover til sin far.

Da han ennå var langt borte, fikk faren se ham, og han syntes inderlig synd på ham. Han løp sønnen i møte, kastet seg om halsen på ham og kysset ham. Sønnen sa: «Far, jeg har syndet mot Himmelen og mot deg. Jeg fortjener ikke lenger å være din sønn.» Men faren sa til tjenerne: «Skynd dere! Finn fram de fineste klærne og ta dem på ham, gi ham ring på fingeren og sko på føttene. Og hent gjøkalven og slakt den, så vil vi spise og glede oss. For denne sønnen min var død og er blitt levende, han var kommet bort og er funnet igjen.» Og så begynte festen og gleden.

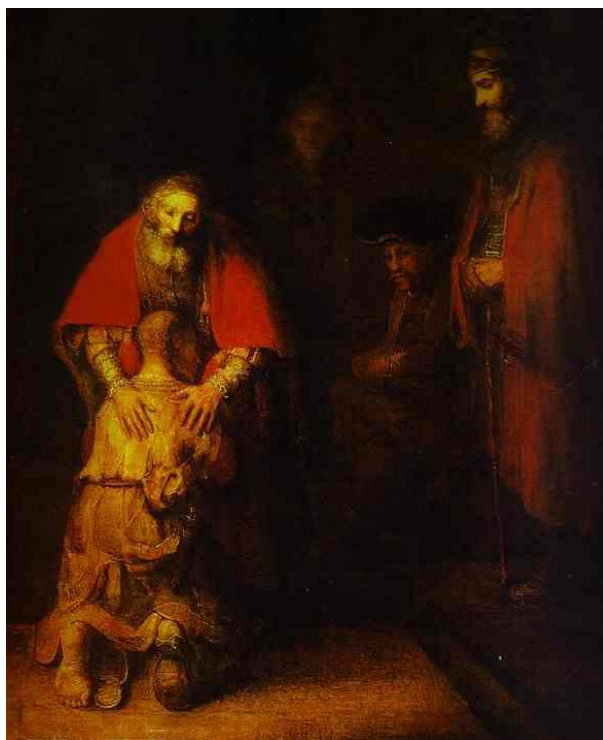
Imens var den eldste sønnen ute på marken. Da han gikk hjemover og nærmet seg gården, hørte han musikk og dans. Han ropte på en av tjenerne og spurte hva som var på ferde. «Din bror er kommet hjem,» svarte han, «og din far har slaktet gjøkalven fordi han har fått ham frisk hjem igjen.» Da ble han sint og ville ikke gå inn. Faren kom ut og prøvde å overtale ham. Men han svarte: «Her har jeg tjent deg i alle år, og aldri har jeg gjort imot det du sa; men meg har du ikke gitt så mye som et kje så jeg kunne holde fest sammen med vennene mine. Men straks denne sønnen din kommer hjem, han som har brukt opp pengene dine sammen med skjøger, da slakter du gjøkalven for ham!» Faren sa til ham: «Min sønn! Du er alltid hos meg, og alt mitt er ditt. Men nå skal vi holde fest og være glade. For han, din bror, var død og er blitt levende, han var kommet bort og er funnet igjen.»

Slik lyder Herrens ord.

Et folk som skyr smerte

La denne historien få tid til å feste seg. Hvor er du i denne fortellingen? Handler den om deg? Er du en av sønnene? Er du en flue på veggen som i likhet med alle oss andre som hører, ser og observerer? Kjenner du fortellingen igjen i bildet av Rembrandt som du ser på skjermene?

Hvor mange foreldre er det ikke som oppdager at når barna blir voksne, da har en som foreldre ikke lenger mulighet til å styre barnas liv. En kan påvirke barna så lenge de er små og bor hjemme og en kan formane de unge, men før eller siden må foreldrene slippe kontrollen. De voksne barna skal stå på egne bein og må selv stå inne for de valg de gjør og den kurs de velger for livet. Det kan bli en smertefull prosess for far og mor, i hvert fall hvis barna velger en annen vei enn den foreldrene pekte på som den rette. Så smertefullt må det også være for Gud når hans kjære barn går sin vei, enten de smeller døra igjen ettertrykkelig, eller de stille og rolig søker seg lenger og lenger bort.

Hvorfor blir folk borte? Noen blir borte ved et uhell og forhåpentligvis snart funnet igjen. Men det skjer også at barn rømmer hjemmefra med vilje, enten i trass eller i fortvilelse. Det vil helst gå bra. Men alle foreldre kan vel forestille seg frykten for at det skal tilstøte deres eget barn noe vondt og farlig.

Gud vet så inderlig godt at ingen kan tvinges til å være hjemme. Våre valg får følger for våre liv, noen ganger også for våre medmennesker. Gud har gitt oss frihet, frihet til å bli, frihet til å gå. Med friheten følger også ansvar. Et liv uten Gud kan for noen være spennende. Så lenge det går bra ser en at en klarer seg selv. Livet uten Gud kan også gi en følelse av frihet, frihet fra bud og apostlenes formaninger. Så glemmer man fort at det livet man lever skal man også stå ansvarlig for etter Herrens absolutte målestokk på den siste dag.

Men i dagens samfunn kan man klare seg bra på egen hånd materielt og sosialt. Man har samfunnets aksept uansett livssyn. Det går an å leve forholdsvis smertefritt uten Gud. Vondt har man det først når og hvis man kjenner Herrens kall den dagen man skjønner at det er en som leter for å søke opp den fortapte. Det kalte mennesket har det vondt hver gang det snakkes om Jesus, og aller vondest i kirken eller på kristne møter, for der er han som kaller nær.

Det sies at folk i dag tåler lite smerte, og at mange av den oppvoksende generasjon har urealistiske forventninger til livet. Ser vi oss om i verden, eller leser historie skjønner vi at vår velstand ikke er en selvfølge.

Dessuten skal man ikke ha levd lenge for å oppdage bekymringenes skyggeside. Men mange søker minste motstands vei og mangler det kompass vi har i en samvittighet bundet i Guds ord. Et folk som skyr smerte vil også kunne være et folk som skyr møte med Gud. For møte med Gud har oppgjøret i seg, og oppgjøret gjør vondt.

Den som oppsøker Gud utenfra og nærmer seg Jesus vil kjenne på denne smerten. Men det er en erfaring ikke alle eier og som jeg tror er lite satt ord på i våre dager. Når noen skal si noe om hvorfor de ikke går i kirken og på kristne møter, er det klart lettere å si at man har det for travelt, at det er kjedelig å høre på, enn å si at det gjør så vondt å høre, det gjør så vondt å kjenne på spenningen og kampen i sitt eget sinn. For så ærlig er det ikke mange som våger å være. Dessuten er det ikke lett å finne ord for det som ingen snakker om.

Som barn i Guds hus

Når et barn blir født, blir det tatt imot av mor og far som har ventet med lengsel i ni måneder og sett med glede fram mot den dagen fødselen skjer og barnet innlemmes i familien. I dåpen i kirken skjer det også en fødsel, men denne gangen av vann og Ånd. Ved dåpen blir vi satt inn i en helt ny familie. Gud er vår Far, alle er vi hverandres søsken. Jesus er vår storebror, og vi kan si at kirken er som en mor for oss.

I dette hjemmet, som er Guds menighet på jord, er jeg helt overbeist om at vår himmelske Far har ventet med lengsel på den dagen da det lille mennesket ble innlemmet i kirken og fikk sitt navn skrevet inn i Livets bok, slik som i dag. Det er et like stort under hver gang det skjer.

Som døpte kristne er vi barn av Gud og kirken er vårt hjem. Troen holder oss tett til Jesus. Gudstjenestene er møteplass mellom himmel og jord. Gud er til stede, Jesus er blant oss. Den Hellige Ånd gir oss nådens gaver gjennom bibelordet og sakramentene. Her får vi mat, her finner vi hvile og vi utrustes til arbeidsuka.

I liknelsen fortalte Jesus om to sønner. Den yngste dro fra sitt hjem og brøt med sin far. Den andre ble. Med første øyekast ganske forskjellige brødre, men ser vi etter finner vi at egentlig var de ganske like. Den yngste tenkte kun på seg selv da han dro hjemmefra. Han brydde seg ingen ting om hvordan faren og broren hadde det. En skikkelig slask var han. Men da han kom hjem, viste det seg at det var den eldste som manglet omsorg og omtanke for sin lillebror og egentlig tenkte kun på seg selv han også.

For oss er det lett å dømme ut fra det ytre. Fra utsiden ser vi en veltilpasset sønn og en som levde et usømmelig og vilt liv, en innenfor og en utenfor. Slik er det lett å dømme ut fra det ytre, og mange ville ikke levne den yngste sønnen mye håp for framtida. Men Gud ser til hjertene, og der på innsiden skjer det mye som omgivelsene ikke ser. I neste sekvens av liknelsen er så den yngste sønnen innenfor gleden og festen i farshuset, mens den veltilpassede er utenfor.

Det hadde skjedd noe i hjertet til den yngste. Han kom til seg selv, står det. Han tenkte på sin far og de hjemme. Så kom angeren og syndsbejennelsen og en lykkelig slutt. Tilsvarende skjedde det noe i den eldste sønnens hjerte. Der oppstod det sjalusi og onde tanker. I det ytre

var han pliktoppfyllende og grei, men innerst inne tenkte han onde tanker om sin bror.

Den fortapte sønns hjemkomst

«Den som hater sin bror er i mørket og vandrer i mørket. Han vet ikke hvor han går hen, for mørket har blindet hans øyne,» står det i 1Joh 2 (1Joh 2,11). Jesus lot spørsmålet om hvordan det gikk med den eldste sønnen stå ubesvart. Spørsmålet ble hengende i luften, trolig fordi det var tilhørere den gang som kjente seg igjen i den eldste sønnens holdninger, og som selv måtte tenke gjennom om de ville elske sin bror og gå inn, eller hate og stå utenfor, slike som fariseerne og de skriftlærde. Tilsvarende utfordrer liknelsen den enkelte av oss i dag til å tenke over vårt forhold til søsken i troen.

Det finnes i dag mange bortkomne sønner og døtre. Mange sluttet å gå i kirken kort tid etter dåpen. Noen har etablert seg i helt andre typer hjem åndelig sett, mens andre innerst inne vet med seg selv at de er borte. Hvis noen av disse kommer hjem, er jeg overbevist om at de blir mottatt med glede av alle i menigheten.

Men det ser ut til å være en slags trend i dag at mange i likhet med den yngste sønnen etablerer seg utenfor i et liv som Far i himmelen advarer mot på det sterkeste i sitt ord. Så i stedet for å komme hjem, virker det som de mener å kunne forandre Fars innstilling til disse tingene ved å omtolke og forandre Guds ord. Dermed er det også dem som definerer seg innenfor uten å vende om og uten å gjøre opp sin sak med Gud.

Menneskers aksept og respekt kan de få etter som trendene i tiden skifter, men Gud ser til hjertene. Den bortkomne sønnen i liknelsen vendte hjem til sin far med syndsbekjennelse og anger over det han hadde gjort. Han ville starte et nytt liv som tjener, men han ble innsatt som sønn på nytt av sin far, og dørene ble åpnet til måltidsfellesskap og fest. Det hadde ikke nyttet om han hadde fortsatt sitt ville liv og overbevist seg selv og andre om at hans far godtok hans livsførsel og kalte han sin sønn. Da ville han ha levd på en løgn. Gud kaller til å vende om og vende hjem. Da vil han som den kjærlige faren ta imot sitt fortapte barn med tilgivelse, nåde og glede.

Jeg har latt dette bildet av den fortapte sønns hjemkomst vises på skjermene under denne prekenen. Det er Rembrandt som har malt bildet. Jeg synes det er gripende og sterkt, og det minner oss om at det er en åpen vei til vår himmelske Far gjennom Jesus. Ingen har falt for dypt. Ingen er for langt borte. Bare man kommer nær nok til å kjenne kallet fra Far som leter og kommer til seg selv, så er det en mulighet. Far tar imot.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.